

Nässelfjärilen

(*Aglais urticae*)

Av: Matilda Olsson
Biologi 1
Komvux Norrköping 2021

Förord

Mitt arbete och mitt projektarbete kommer att handla om nässelfjärilen, hur den lever och anpassar sig till sin omgivning. Anledningen till att jag valde just nässelfjärilen har med min uppväxt att göra. Min morfar älskade denna fjäril och ville alltid att vi skulle studera fjärilen på avstånd. Detta var ett tecken på att våren var här och sommaren snart kommer då min morfar alltid sa ”Nu är våren kommen!” vid upptäckten av fjärilen varje år. En fras jag inte glömmer. Mitt syfte är att jag vill lära mig mer om nässelfjärilen och hur den lever i vår natur. Jag vill tacka min morfar för att han gav mig intresset för naturen.

Sammanfattning

Nässelfjärilen är en utav de vanligaste fjärilarna i Sverige och i Europa. De är orangea med vita, svarta och blåa mönster på vingarna. De lever på nässlor och nektarrika blommor tidigt under året. De övervintrar som fullvuxna fjärilar och när våren kommer så kommer dom fram och parar sig. Honan lägger ägg på brännässlor så att larverna som kommer ur äggen har tillgång till föda direkt. Larven äter sig stor och sedan förpuppar sig. Några veckor senare så kryper det ut fullutvecklande fjärilar.

De har inte så stor påverkan på näringskedjan förutom att de är konsumenter som för växtbaserade ämnen vidare till större djur som fåglar och råttor m.m. Vi människor påverkas inte utav dessa fjärilar men de kan ju påverkas av oss genom bekämpningsmedel och besprutningar som många andra insekter.

Fjärilarna har ett vingspann på 40-52mm med kraftiga färger på översidan för överlevnad, de ser nämligen giftiga ut pga. färgerna. Undersidan däremot ser mer brunaktig ut och kamouflerar sig ganska bra i skugga och bland löv. Fjärilarna har sex ben och två antenner, en mellankropp och bakkropp samt huvud med facettögon.

INNEHÅLL

FÖRORD.....	2
SAMMANFATTNING.....	2
1. INLEDNING.....	4
Bakgrund.....	4
Syfte.....	4
Frågeställningar.....	4
2. METOD.....	4
3. RESULTAT.....	5
3.1. Näselfjärilens uppbyggnad.....	5
3.2. Systematisk placering i näringskedjan.....	5
3.3. Livscykel och anatomi.....	5
3.3.1. Från larv till fjäril.....	5
3.3.2. Anatomi.....	6
3.3.3. Föda.....	6
3.4. Beteende och kommunikation.....	7
3.5. Näselfjärilens förhållande till människan.....	7
4. DISKUSSION OCH SLUTSATS.....	7
KÄLLOR.....	8

1. INLEDNING

Bakgrund

Nässelfjärilen har satt sin prägel hos mig och har funnits med i mitt liv så länge jag kan minnas. Men jag har inte vetat så mycket om den. Hur ser fjärlens larver ut? Hur lever den under årets gång? hur länge lever den? osv. Den informationen eller fakta jag har är utifrån min morfars förklaringar och berättelser. Men det är dags att jag tar reda på lite mer själv så jag lär mig om morfars favoritfjäril.

Syfte

Detta arbete har syftet att lära mig mer om Nässelfjärilen och dess levnadsätt. Att söka fakta och inspireras.

Frågeställningar

Hur Ser Nässelfjärilen ut och hur är kroppen uppbyggd? Hur ser livscykeln ut från larv till fjäril? Har fjärilen någon funktion i näringskedjan? Hur betar sig fjärilen i förhållande till miljön och vad har den för förhållande till människan?

2. METOD

Material: Jag har tyvärr inte fått tag i någon bok eller kunnat ta mig till biblioteket så kommer använda mig utav World Wide Web för att få fram all fakta jag behöver.

Metod: Jag kommer att fokusera på en fråga i taget och använda mig av denna rapportmetod.

3. RESULTAT

3.1. Nässelfjärilens uppbyggnad

Nässelfjärilen är en insekt som består av en avlång kropp, två vingar, sex ben och två antenner. De har ett vingspann på 40-52mm och vingarna är mönstrade i färgerna orange, svart, gul, lite vitt och lite ljusblått. Undersidan av vingarna har dock en annan färg, mer som ett lövlikande kamouflagemönster. Färgen på vingarna har stor betydelse för överlevnad då de starka färgerna utsänder signaler till exempelvis fåglar att de är giftiga, vilket inte stämmer, men det fungerar som en skyddsmekanism och det är ingen skillnad på honan och hanens utseende.

Vi får ju inte glömma att alla fjärilarna är från början larver. Nässelfjärilens larv är oftast svart med gula ränder/band på men de kan också vara helt svarta och på ryggen finns sju stycken rader med taggar på.

3.2. Systematisk placering i näringskedjan

Fjärilar överlag är några utav de minsta konsumenterna i näringskedjan. De livnär sig på växter och större konsumenter som fåglar i sin tur livnär sig på fjärilarna.

3.3. Livscykel och anatomi

I detta kapitel kommer vi gå igenom hur fjärilens liv ser ut från larv till fullvuxen fjäril och lite mer ingående på kroppens delar och funktioner.

3.3.1. Från larv till fjäril

Nässelfjärilens larv som jag tidigare sa är antingen helt svart eller svart med gula ränder på. Larven äter upp sig för att sedan hitta ett ställe att hänga upp sig för att sedan bli en puppa. Det tar ungefär 2 veckor för larven att bli en puppa och det blir den genom att larven ömsar sitt skinn. Larvens skinn spricker upp och under har larven utvecklat en färdig puppa.

Puppan har en guldkimrande färg men efter ungefär en vecka försvinner färgen och den blir nästan genomskinlig. Då kan man inuti se en färdigutvecklad nässelfjäril redo att komma ut.

Bild 3.3.1. Livscykeln. Hämtad från www.hassleholm.se

Fjärilen klättrar ur puppan och blir stillastående för att vingarna ska få blod och även torka vilket kan ta ett tag men när vingarna har torkat är fjärilen klar för att flyga iväg på äventyr.

3.3.2. Anatomi

Fjärilen har många delar och vissa har funktion och andra inte. Till att börja med så har den en kropp som är uppdelad i tre delar: huvud, mellankropp och bakkropp. Fjärilen har sex ben och två ben på varje kroppsdel.

Huvudet har två antenner och en sugsnabel. Fjärilens ögon är så kallade facettögon och är uppbyggda med en sexkantig form för att kunna se sig omkring. Luktsinnen hittar man i antennerna och sugsnabeln används för att suga upp födan.

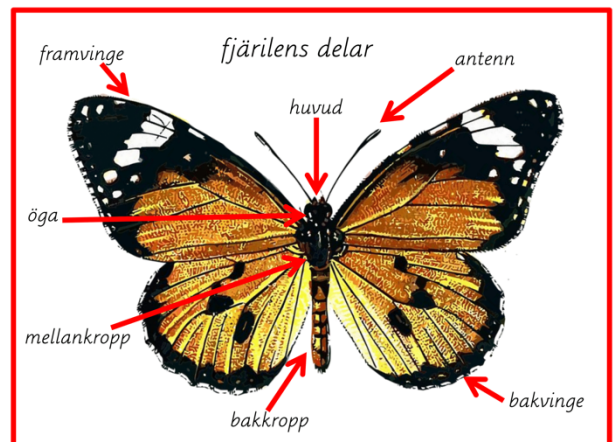

Bild 3.3.2. Fjärilens delar. Bild hämtat från www.malund68.blogspot.se

Mellankroppen är delen där vingarna är "kopplade". Den har både fram och bakvingar. Vingarna är orangefärgade i grunden och har svarta och gula mönster. I ytterkant på vingarna är det även liknande små "halvmånar" i ljusblå färg. Färgerna på vingarna fungerar lite som en skyddsmekanism då de gärna ligger i utbredda i solen så tror fåglar och andra djur att fjärilen är giftig och blir det skugga drar fjärilen ihop vingarna så att den inte syns. Vingarna styrs av muskulaturen i mellankroppen och gör att den kan flyga.

Bakkroppen är mjuk och viktig för parning och äggläggning. Bakkroppen har viktiga organ och funktioner då det sker matsmältning, andning och det är även här hjärtat och könsorganen sitter.

3.3.3. Föda

Som det låter i namnet på fjärilen, nässeljäril, så är den beroende av brännässlor. Så där brännässlor finns så finns denna fjäril. Eftersom dom kommer ut från vintervilan tidigt i april så ser man dom oftast vid byggnader där brännässlor oftast finns även tidiga vårblommor som tussilago, scilla och pärlhyacint är exempel på tidig förda för fjärilen.

Larverna däremot lever på brännässlor och eftersom fjärilen lägger sina ägg på brännässlor så har dom god tillgång till det när de kläcks.

3.4. Beteende och kommunikation

Nässelfjärilen är en utav få fjärilar som övervintrar vilket vill säga att som vuxen fjäril söker den skydd från den kalla och blöta vintern. Det kan vara miljöer som ladugårdar, jordkällare, uthus och vindar. När tidiga våren kommer så sker parningen som har en speciell ritual skulle man kunna säga. Hanen sitter och spanar efter en hona och när han får syn på henne försöker han att komma nära för att "trumma" med sina antenner på honans vingar. Detta kan göra att honan flyger iväg men hanen följer efter för att fortsätta trumma. Detta kan pågå i timmar men när de äntligen parar sig så sitter de sammankopplade i flera timmar till dygnet efter. Lyssnar man tillräckligt noga och är tillräckligt nära vid denna trumning kan man faktiskt höra den.

Efter parningen lägger honan ägg på småplantor av brännässlor och en hona kan lägga upp till 300 ägg. När dessa sedan kläcks en vecka sedan kryper larverna i grupp tills de några veckor senare förpuppar sig. De nykläckta fjärilarna äter upp sig inför övervintringen och när den första övervintringen är över så är de könsmogna och cykeln börjar om.

Bild 3.4. Nässelfjärilens larv.

3.5. Nässelfjärilens förhållande till människan

Nässelfjärilen är ofarlig för människan, det är mer vi som har förmåga att förstöra och ta sönder deras vingar vid beröring. Den är inte hotat i Sverige men kan påverkas av bekämpningsmedel och besprutningar som många andra insekter.

4. DISKUSSION OCH SLUTSATS

Jag tycker att trots att jag inte haft så jättemycket material så har jag fått svar på alla mina frågor och även lite till. Det är lite häftigt att se hur så små varelser beter sig. Jag hade kunnat gå in lite mer på djupet i vissa frågor men har dragit det till lite mer relevanta svar. Det var roligt att läsa om något man inte läst eller pratat om på länge.

KÄLLFÖRTECKNING

Fakta:

World Wide web

<https://svenska.yle.fi/artikel/2016/03/10/nasselfjarilen-ar-en-solalskare>

Publicerad: 2016-03-10

Hämtad: 2021-04-05

https://www.youtube.com/watch?v=wGaA8jCcX_s

publicerad: 2018-07-12

Hämtad: 2021-04-10 (videoklipp)

https://www2.jordbruksverket.se/download/18.37e9ac46144f41921cd2001c/1402561735495/ovr308_10.pdf

skapad: 2014-04

Hämtad: 2021-04-10

<https://sv.wikipedia.org/wiki/N%C3%A4sselfj%C3%A4ril#Utseende>

Skapad (senast redigerad): 2020-07-17

Hämtad: 2021-04-11

<https://www.wildlifegarden.se/levande-tradgard/fjarilskola/nasselfjaril.html>

Skapad: Okänt

Hämtad: 2021-04-10

Bilder:

<https://www.hassleholm.se/download/18.2362968f15a36df553a5cd7e/1487078445660/31.+Sk%C3%B6nheten+och+odjuret.pdf> bild 3.3.1.

www.malund68.blogspot.se bild 3.3.2.

<http://www.kaggensnatursida.se/insects/index.php?insectid=17> Bild 3.4.